

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE RESPINGERE

a sesizării nr. 30a/2013
privind controlul constituționalității prevederilor Legii nr.546-XV
din 19 decembrie 2003 privind aprobarea Concepției politicii
naționale a Republicii Moldova

Poate fi supusă revizuirii redacționale

CHIȘINĂU

25 iulie 2013

Curtea Constituțională, statuând în componența:
DI Alexandru TĂNASE, *președinte*,
DI Aurel BĂIEȘU,
DI Igor DOLEA,
DI Victor POPA,
DI Petru RAILEAN, *judcători*,
cu participarea dnei Ludmila Chihai, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 5 iulie 2013,
înregistrată la aceeași dată,
Examinând preliminar sesizarea menționată,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 25 iulie 2013 în ședință închisă,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La 5 iulie 2013, un grup de deputați în Parlament, au adresat Curții Constituționale sesizarea privind controlul constituționalității prevederilor Legii nr.546-XV din 19 decembrie 2003 privind aprobarea Concepției politicii naționale a Republicii Moldova.

A. Motivele sesizării

2. Motivele sesizării, astfel cum au fost expuse de autorii sesizării, pot fi rezumate după cum urmează.

Prin Legea nr.546-XV din 19 decembrie 2003 Parlamentul a adoptat Concepția politicii naționale a Republicii Moldova.

3. Potrivit textului concepției, scopul acesteia este de a asigura suveranitatea și independența țării și de a crea condiții favorabile pentru dezvoltarea liberă a comunităților etnice și lingvistice din Republica Moldova.

4. La fel, se stabilește că concepția reprezintă totalitatea principiilor, obiectivelor și sarcinilor prioritare privind integrarea și consolidarea poporului multicultural și multilingv al Republicii Moldova prin armonizarea intereselor naționale generale cu interesele tuturor comunităților etnice și lingvistice din țară.

5. În opinia autorilor sesizării, Legea nr.546-XV din 19 decembrie 2003 privind aprobarea Concepției naționale a Republicii Moldova prin întregul său conținut reprezintă o ideologie, ridicată la rang de politică națională

ceea ce contravine rigorilor constituționale prevăzute expres în articolul 5 alin.(2) potrivit cărora: „nici o ideologie nu poate fi instituită ca ideologie oficială a statului”.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției (M.O., 1994, nr. 1, art.1) sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„(1) Republica Moldova este un stat suveran și independent, unitar și indivizibil.

(2) Forma de guvernământ a statului este republica.

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.”

Articolul 2 Suveranitatea și puterea de stat

„(1) Suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative, în formele stabilite de Constituție.

(2) Nici o persoană particulară, nici o parte din popor, nici un grup social, nici un partid politic sau o altă formațiune obștească nu poate exercita puterea de stat în nume propriu. Uzurparea puterii de stat constituie cea mai gravă crimă împotriva poporului.”

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

Articolul 5 Democrația și pluralismul politic

„(1) Democrația în Republica Moldova se exercită în condițiile pluralismului politic, care este incompatibil cu dictatura și cu totalitarismul.

(2) Nici o ideologie nu poate fi instituită ca ideologie oficială a statului.”

Articolul 7 Constituția, Lege Supremă

„Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.”

Articolul 60 Parlamentul, organ reprezentativ suprem și legislativ

„(1) Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului.

[...]”

Articolul 66 Atribuțiile de bază

„Parlamentul are următoarele atribuții de bază:

a) adoptă legi, hotărâri și moțiuni;

[...]

d) aprobă direcțiile principale ale politicii interne și externe a statului;

[...]

r) îndeplinește alte atribuții, stabilite prin Constituție și legi”.

Articolul 72 Categorii de legi

„(1) Parlamentul adoptă legi constituționale, legi organice și legi ordinare.

(2) Legile constituționale sînt cele de revizuire a Constituției.

(3) Prin lege organică se reglementează:

[...]

p) celelalte domenii pentru care, în Constituție, se prevede adoptarea de legi organice;

r) alte domenii pentru care Parlamentul consideră necesară adoptarea de legi organice.

(4) Legile ordinare intervin în orice domeniu al relațiilor sociale, cu excepția celor rezervate legilor constituționale și legilor organice.”

7. Prevederile relevante din Regulile de elaborare și cerințele unificate față de documentele de politici aprobate prin Hotărârea Guvernului nr.33 din 11 ianuarie 2007 (M.O., 2007, nr. 6-9, art.44) sunt următoarele:

Capitolul II

Regimul juridic și clasificarea documentelor de politici

„4. Documentele de politici descriu și analizează problemele existente, identifică obiectivele aferente problemei vizate, definesc instrumentele de soluționare a acestei probleme și impactul așteptat asupra statului și societății.

[...]”

„5. Documentele de politici reprezintă:

- a) concepția;
- b) strategia;
- c) programul;
- d) planul.”

„6. Concepția reprezintă un sistem de idei generale orientate spre tratarea/interpretarea multilaterală a problemelor economice, sociale, juridice, științifice, tehnice etc., reflectă modul de a percepe sau ansamblul de opinii, idei cu privire la problemele ce țin de dezvoltarea unui sau mai multor domenii sau sectoare în ansamblu.”

„7. Concepția trebuie să includă:

- a) descrierea situației;
- b) definiția detaliată a problemei;
- c) indicarea documentelor de politici și a actelor legislative relevante pentru soluționarea problemelor abordate în concepția respectivă;
- d) instrumentele și căile de soluționare a problemei;
- e) indicarea actelor normative ce urmează a fi elaborate/modificate pentru soluționarea problemei;
- f) evaluarea impacturilor (specificînd impactul social, economic etc.), inclusiv pentru situațiile în care problema nu va fi soluționată.”

„21. Problema identificată este cea care urmează a fi soluționată cu ajutorul instrumentelor normative și intră în competența ministerului sau altei autorități administrative centrale ce inițiază întocmirea actului juridic.”

„22. Scopul expus în documentul de politici trebuie să vizeze problemele pe care politica publică urmează să le soluționeze, cu indicarea factorilor vizați de implementare (fie direct, fie indirect).”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorilor sesizării

8. Autorii sesizării menționează că, conform art. 1 din Constituție, Republica Moldova este un stat suveran și independent, unitar și indivizibil, este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valorile supreme și sunt garantate.

9. Potrivit art. 2 alin. (1) din Legea Supremă, suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative, în formele stabilite de Constituție.

10. La fel, art. 5 alin.(2) din Constituție stipulează că nici o ideologie nu poate fi instituită ca ideologie oficială a statului.

11. Totodată art.7 din Legea Supremă prevede că Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

12. Autorii sesizării au menționat că Legea privind aprobarea Concepției politicii naționale a Republicii Moldova a fost votată de o majoritate monopartinică a Partidului Comuniștilor din Republica Moldova (PCRM), ignorând recomandările Comisiei de la Veneția și a opoziției parlamentare, fapt care nu-i poate conferi statutul de așa zisă „politică națională”.

13. În opinia autorilor sesizării conținutul legii reia pasaje întregi din programul electoral al PCRM din 2001, 2005, inclusiv din statutul PCRM.

14. Totodată, autorii sesizării susțin că conținutul Concepției vine în contradicție atât cu realitățile istorice din Republica Moldova, sfidează Declarația de Independență a Republicii Moldova, cât și adevărul științific referitor la denumirea limbii vorbite pe teritoriul Republicii Moldova și identitatea națiunii majoritare.

15. Autorii sesizării consideră că axarea pe concepția moldovenismului, poate fi considerată pe drept ideologia partidelor de stânga, care nu cuprinde toate opțiunile filozofice ale cetățenilor Republicii Moldova, și prin aceasta, celorlalți cetățeni, care nu împărtășesc moldovenismul, li se încalcă flagrant dreptul la libertatea de exprimare, garantat de Constituție și Convenția Europeană.

B. Aprecierea Curții

16. Curtea Constituțională exercită justiția constituțională la sesizarea subiecților specificați în articolul 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolul 38 din Codul jurisdicției constituționale.

17. Potrivit prevederilor legale, deputații în Parlament sunt subiecți cu drept de sesizare a Curții Constituționale.

18. Curtea reține că, în speță, sesizarea vizează controlul constituționalității Concepției politicii naționale a Republicii Moldova adoptată prin Legea nr.546-XV din 19 decembrie 2003.

19. În context, Curtea relevă că prerogativa care i-a fost acordată prin articolul 135 alin.(1) lit.a) din Constituție presupune stabilirea corelației dintre normele contestate și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia.

20. Supunând examinării preliminare datele referitoare la obiectul sesizării, Curtea atestă că actul contestat nu face resortul jurisdicției constituționale, deoarece nu comportă caracter de act normativ.

21. În lumina prevederilor articolului 31 alin. (3) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolului 4 alin. (3) din Codul jurisdicției constituționale, legislatorul a stabilit expres că Curtea Constituțională examinează în exclusivitate probleme de drept.

22. Curtea menționează că respectiva concepție reprezintă *un document de politici*, care descrie și analizează subiectul abordat, identifică obiectivele aferente acestuia, precum și definește instrumentele de soluționare a acestei probleme și impactul așteptat.

23. Curtea reține că concepția nu cuprinde norme juridice, iar aspectele identificate în documentele de politici urmează a fi soluționate și puse în aplicare ulterior cu ajutorul instrumentelor normative.

24. Astfel, Curtea reține că aprecierea Concepției politicii naționale a Republicii Moldova care cuprinde obiectivele și sarcinile prioritare privind integrarea și consolidarea poporului multicultural și multilingv din țară excede domeniului său legal de competență și nu poate reprezenta o problemă de constituționalitate pe care Curtea Constituțională, la cerere, să o poată tranșa prin raportare la normele și principiile fundamentale.

25. Analizând prevederile criticate, Curtea Constituțională constată că în jurisprudența sa anterioară s-a pronunțat asupra unor probleme analogice, subliniind că elaborarea politicii interne în diferite domenii constituie prerogativa exclusivă a Parlamentului (Hotărârea nr.19 din 29 aprilie 1999 privind controlul constituționalității prevederilor art.2 alin.(2) și art.52 din Legea bugetului pe anul 1999 nr.216-XIV din 12 decembrie 1998).

26. Având în vedere cele menționate, respectiva sesizare nu întrunește datele admisibile pentru exercitarea controlului constituționalității și, deci, nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

În conformitate cu prevederile articolelor 24 alin.(1), 26 alin.(1), 31 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 6 alin.(1) și alin.(2), 39 alin.(2), 40 alin.(3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se respinge* sesizarea privind controlul constituționalității Legii nr. 546-XV din 19 decembrie 2003 privind aprobarea Concepției politicii naționale a Republicii Moldova.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Alexandru TĂNASE

*Chișinău,
25 iulie 2013, nr. 10
Dosarul nr. 30a/2013*